

Afetlerle Mücadelede Üniversite Öğrencilerinin Metaforik Algıları Üzerine Bir İnceleme: Tavşanlı Meslek Yüksekokulu Örneği

A Study on University Students' Metaphorical Perceptions in Disaster Management: The Case of Tavşanlı Vocational School

Nur Hoşgör, Sorumlu Yazar/Corresponding Author, nur.hosgor@dpu.edu.tr, [ORCID](#), [ROR](#)

Öğr. Gör., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Tavşanlı Meslek Yüksekokulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, Kütahya, Türkiye

Lecturer, Kütahya Dumlupınar University, Tavşanlı Vocational School, Department of Office Management and Secretary Training, Kütahya, Türkiye

Yusuf Uysal, yusuf.uysal@dpu.edu.tr, [ORCID](#), [ROR](#)

Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. Kamu Yönetimi Bölümü, Kütahya, Türkiye
Assoc. Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration, Kütahya, Türkiye

Makale Bilgisi / Article Information

Atıf (Citation): Hoşgör. N. & Uysal, Y. (2026). Afetlerle Mücadelede Üniversite Öğrencilerinin Metaforik Algıları Üzerine Bir İnceleme: Tavşanlı Meslek Yüksekokulu Örneği, *İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi*, 8(1), 31-45. 10.47138/jeaa.1896721

Geliş Tarihi (Submission Date)	24.02.2026
Kabul Tarihi (Acceptance Date)	03.05.2026
Yayın Tarihi (Publication Date)	30.06.2026
Makale Türü (Article Type)	Araştırma Makalesi (Research Article)
Değerlendirme (Peer-Review)	Çift Taraflı Körleme / En az İki Dış Hakem (Double Anonymized / At Least Two External)
Etik Beyan (Ethical Statement)	Bu çalışma için Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli izin alınmıştır (Tarih:29.12.2025 / Karar No:32). Araştırma sürecinde katılımcılara araştırmanın amacı açıklanmış, gönüllü katılım esas alınmış ve elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır. Katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulmuştur. Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. (Permission for this study was obtained from the Ethics Committee of Kütahya Dumlupınar University (Date: 29.12.2025 / Decision No: 32). During the research process, the purpose of the study was explained to the participants, voluntary participation was prioritized, and the data obtained were used solely for scientific purposes. Participants' identities were kept confidential. It is hereby declared that scientific and ethical principles were adhered to during the preparation of this study and that all studies used are cited in the references).
Yapay Zeka Kullanımı (Use of Artificial Intelligence)	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zeka tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir. (No artificial intelligence-based tools or applications were used in the preparation of this study. All content of the study was produced by the author(s) in accordance with scientific research methods and academic ethical principles.)
Benzerlik Taraması (Plagiarism Checks)	Evet (Yes) – İthenticate/Turnitin.
Çıkar Çatışması (Conflicts of Interest)	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir. (The author(s) has no conflict of interest to declare).
Yazar Katkı Oranı (Author Contribution Rate)	Yazarların çalışmaya katkıları eşit orandadır. (Authors contributed equally to the study)
Etik Beyan Adresi (Complaints)	iibfdergisi@sirnak.edu.tr
Finansman (Grant Support)	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır. (The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research).
Telif Hakkı ve Lisans (Copyright & License)	Dergimizde yayımlanan çalışmaların telif hakları yazarlarda olup, CC-BY lisansı ile açık erişim olarak yayımlanmaktadır. (The copyright of all articles published in the journal is retained by the authors, and the articles are published in open access under the CC-BY license.)

Afetlerle Mücadelede Üniversite Öğrencilerinin Metaforik Algıları Üzerine Bir İnceleme: Tavşanlı Meslek Yüksekokulu Örneği

ÖZET

Afetler; doğal ya da insan kaynaklı olup toplumların normal yaşam düzenini bozarak can ve mal kayıplarına neden olan olaylardır. Afetlerle mücadele ise afet öncesi hazırlık, afet anında müdahale ve afet sonrasında gerçekleştirilen iyileştirme çalışmalarını kapsayan bütüncül bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Metaforlar, bireylerin soyut kavramları kendi deneyim ve düşüncelerine dayanarak somut ifadelerle açıklamalarını sağlayan ifade araçlarıdır. Bu çerçevede metaforlar, bireylerin afet olgusuna ilişkin algılarını, deneyimlerini ve zihinsel anlamlandırma süreçlerini ortaya koymada işlevsel bir analiz aracı olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın amacı, Tavşanlı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin doğal afetlerle mücadeleye ilişkin algılarını belirlemek ve bu algıları çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Çalışmada ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada ölçüt, "Tavşanlı Meslek Yüksekokulu'nda öğrenci olmak" şeklinde belirlenmiştir. Veriler, öğrencilerin "Doğal afetlerle mücadele gibidir; çünkü" ifadesini tamamladıkları anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmaya toplam "seksen üç (83)" öğrenci katılmıştır. Ancak "on beş (15)" formda tam ve tutarlı bir metafor üretilmediği için bu formlar değerlendirme dışı bırakılmış ve "altmış sekiz (68)" metafor analize dâhil edilmiştir. Elde edilen veriler; metaforların kodlanması, benzer özelliklerine göre sınıflandırılması ve kavramsal kategoriler altında toplanması yoluyla analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin doğal afetlerle mücadeleye ilişkin algılarının ağırlıklı olarak mücadele, dayanıklılık, hazırlık, belirsizlik ve hayatta kalma temaları etrafında şekillendiğini göstermektedir. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin doğal afetlerle mücadeleye yönelik algılarının çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu ve bu algıların afet bilinci düzeyiyle yakından ilişkili olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, Tavşanlı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin afetlere ilişkin metaforik algılarının çağdaş afet yönetimi literatürüyle büyük ölçüde örtüştüğünü ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrencilerin afetleri kaçınılmaz; ancak etkileri azaltılabilir bir süreç olarak değerlendirmeleri, olumlu bir afet bilincine sahip olduklarını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler:

Doğal Afetler, Afetlerle Mücadele, Üniversite Öğrencileri, Metafor, Metaforik Algı

A Study on University Students' Metaphorical Perceptions in Disaster Management: The Case of Tavşanlı Vocational School

ABSTRACT

Disasters are natural or man-made events that disrupt the normal life of societies, causing loss of life and property. Disaster management is defined as a holistic approach encompassing pre-disaster preparedness, response during a disaster, and post-disaster recovery efforts. Metaphors are expressive tools that allow individuals to explain abstract concepts with concrete expressions based on their own experiences and thoughts. The aim of this research is to determine the perceptions of Tavşanlı Vocational School students regarding disaster management and to examine these perceptions in terms of various variables. The criterion sampling method was used in the study. The criterion in the research was defined as "being a student at Tavşanlı Vocational School". Data were collected through a questionnaire form in which students completed the statement, "Disaster management is like, because". A total of 83 students participated in the research. However, since 15 forms did not produce a complete and consistent metaphor, these forms were excluded from the evaluation, and 68 metaphors were included in the analysis. The obtained data were analysed by coding the metaphors, classifying them according to their similar characteristics, and grouping them under conceptual categories. The research findings indicate that students' perceptions of dealing with natural disasters are predominantly shaped around themes of struggle, resilience, preparedness, uncertainty, and survival. The study concludes that university students' perceptions of dealing with natural disasters have a multidimensional structure and are closely related to their level of disaster awareness. The findings reveal that the metaphorical perceptions of Tavşanlı Vocational School students regarding disasters largely coincide with contemporary disaster management literature. The students' view of disasters as inevitable but mitigable demonstrates their positive disaster awareness.

Keywords:

Natural Disasters, Disaster Management, University Students, Metaphor, Metaphorical Perception

Giriş

Deprem, sel, toprak kayması ve yangın gibi doğal afetler; bireylerin yaşamını, toplumların sosyal düzenini ve ülkelerin ekonomik dengelerini ciddi biçimde etkileyen önemli doğa olaylarıdır. Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de doğal afetler, sık yaşanmaları ve büyük can ve mal kayıplarına yol açmaları nedeniyle önemli bir toplumsal sorun olarak öne çıkmaktadır (Ergünay, 2007, s. 14-18). Türkiye’nin jeolojik ve coğrafi yapısı, başta deprem olmak üzere birçok doğal afet türü açısından yüksek risk taşımaktadır. Bu durum, afetlerle mücadelede yalnızca teknik ve kurumsal önlemlerin yeterli olmadığını; bireylerin afetlere yönelik algı, tutum ve farkındalık düzeylerinin de büyük önem taşıdığını göstermektedir (AFAD, 2025, s. 3). Doğal afetlerin etkileri yalnızca fiziksel yıkımlarla sınırlı kalmamakta ve bireylerin psikolojik durumları, sosyal ilişkileri ile geleceğe yönelik bakış açıları üzerinde de derin izler bırakmaktadır. Bu nedenle afetlerle mücadele çok yönlü bir süreç olarak ele alınmalı; afet öncesi hazırlık, afet sırasındaki davranışlar ve afet sonrası uyum süreçleri bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Birleşmiş Milletler Afet Risklerini Azaltma Ofisi (UNDRR), afet risklerinin azaltılmasında bireysel farkındalık ve toplumsal bilinç düzeyinin artırılmasının temel unsurlar arasında yer aldığını belirtmektedir (United Nations Office for Disaster Risk Reduction, 2015). Afetlerle başa çıkma sürecinde toplumun tüm kesimlerinin bilinçli ve hazırlıklı olması büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda üniversite öğrencileri, hem genç nüfusun büyük bir kısmını oluşturmaları hem de geleceğin meslek sahipleri ve karar vericileri olmaları sebebiyle afet bilinci çalışmalarında stratejik bir hedef grup olarak değerlendirilmektedir. Bu grubun afetlere yönelik algılarının anlaşılması, sürdürülebilir afet yönetimi politikalarının geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin doğal afetlere yönelik algılarının belirlenmesi, etkili farkındalık çalışmaları geliştirilmesi ve afet eğitimi programlarının planlanması açısından değerli bilgiler sunmaktadır (Kadıoğlu, 2011, s. 154-163).

Bireylerin doğal felaketlere ilişkin algılarını anlamada metaforlar önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Metaforlar, bireylerin soyut ve karmaşık kavramları kendi deneyimleri aracılığıyla anlamlandırmalarına olanak tanıyarak düşünce yapılarını ortaya koymada etkili bir yöntem sunmaktadır. Metaforlar yalnızca dilsel bir ifade değildir; aynı zamanda bireylerin dünyayı algılama biçimlerinin temelini oluşturur (Lakoff & Johnson, 1980, s. 22). Sosyal bilimlerdeki çalışmalarda metaforlar, bireylerin duygu, düşünce ve tutumlarını anlamada sıkça kullanılmakta (Saban, 2008, s. 421-455) soyut ve karmaşık kavramların bireylerin deneyimleri, duyguları ve düşünceleri doğrultusunda somutlaştırılarak ifade edilmesine imkân sağlamaktadır. Bu bağlamda metaforlar, bireylerin bilinçaltındaki algılarını, korkularını, beklentilerini ve bakış açılarını ortaya koymada etkili bir yöntem olarak değerlendirilmektedir. Bu yönüyle metaforik algı çalışmaları, bireylerin herhangi bir olguya yükledikleri anlamı derinlemesine inceleme fırsatı sunmaktadır. Mevcut literatür incelendiğinde doğal felaketler, afet bilinci ve afet yönetimi konularında çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmekle birlikte, üniversite öğrencilerinin doğal felaketlerle mücadeleye ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle meslek yüksekokulu öğrencilerine odaklanan metafor temelli araştırmaların azlığı, bu alandaki çalışmaları daha da önemli hâle getirmektedir.

Bu kapsamda, araştırma dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde doğal afetler ve etkileri kuramsal çerçevede ele alınmakta, ikinci bölümde konuya ilişkin literatür taramasına yer verilmektedir. Üçüncü bölümde araştırmanın metodolojisi açıklanmakta, dördüncü bölümde ise elde edilen bulgular analiz edilmektedir. Son olarak tartışma ve sonuç bölümlerine yer verilmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulguların, üniversite öğrencilerine yönelik afet eğitim programlarının geliştirilmesine, afet farkındalığının artırılmasına ve ilgili literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

1. Doğal Afetler: Kuramsal Çerçeve

Afet; toplumun tamamı ya da belirli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve etkilenen toplumun baş etme kapasitesini aşan doğa, teknoloji ya da insan kaynaklı olaylar olarak tanımlanmaktadır (AFAD, 2025, s. 35). Başka bir tanıma göre afet, canlı ve cansız çevreye büyük zarar veren doğal ya da insan kaynaklı olağan dışı olaylardır. Afet; toplumun olağan yaşam düzenini bozarak can ve mal kayıplarına yol açan, müdahale ve uyum kapasitesini aşarak dış yardım gereksinimi doğuran çevresel olaylar şeklinde de ifade edilebilir. Bu tanımlara göre afet, olayın kendisinden ziyade ortaya çıkardığı sonuçlarla ilişkilidir. Bir olayın afet olarak nitelendirilmesinde belirleyici unsurlardan biri, olaydan etkilenen yerleşim birimindeki insanların sonuçlarla baş edememesi ve dış yardıma ihtiyaç duymasıdır. Burada dış yardımdan kastedilen; olay yerinin dışındaki herhangi bir birimden, örneğin bir köy için komşu köy veya kasabadan, bir kasaba için ilden ya da merkezi yönetimden, hatta uluslararası kuruluşlardan yardım alınması gerekliliğidir. Ayrıca afet, olayın yol açtığı yıkımın büyüklüğü esas alınarak nitelendirilmektedir. Örneğin “on ölümden ve elli yaralıdan fazla kayba neden olan olaylara afet denir” şeklindeki ifadeler bu yaklaşıma örnek olarak gösterilmektedir (Akdur, 2000, s. 41-48).

Doğal afetler; doğa kaynaklı olmaları, can ve mal kaybına yol açmaları, çoğu zaman kısa sürede meydana gelmeleri ve başlangıcından bitişine kadar insanlar tarafından engellenememeleri gibi özelliklere sahiptir (Çan Geleneksel Okçuluk ve Spor Kulübü, 2025). Bu olaylar genellikle çok az uyarı vererek ya da hiç uyarı vermeden ortaya çıkmakta ve yıkıcı etkileri nedeniyle can ve mal kaybının yanı sıra iş gücü kaybına da neden olmaktadır (Bobbitt, 2020, s. 59-61). Deprem,

sel, heyelan, çığ, kuraklık, fırtına, dolu, hortum ve göktaşı düşmesi gibi oluşumu engellenemeyen; jeolojik, meteorolojik, hidrolojik, klimatolojik, biyolojik ve dünya dışı kaynaklı tehlikeler sonucunda meydana gelen doğal afetler, yerkürenin litosfer, atmosfer ve hidrosfer katmanlarında gerçekleşen doğal hareketlerle ilişkilidir. Bu afetler genel olarak dört başlık altında toplanmaktadır: magma veya yer kabuğu hareketlerine bağlı olarak ortaya çıkan yanardağ patlaması, deprem, heyelan ve yer çökmesi gibi afetler; fırtına ve kasırga gibi hava kütlelerinin hızlı hareketi sonucu oluşan afetler; aşırı yağış, sel ve çığ gibi su döngüsüne bağlı olarak gelişen afetler; ekolojik dengenin bozulması sonucunda çölleşme, kuraklık ve kıtlık gibi çevresel süreçlere bağlı olarak meydana gelen afetlerdir (Akdur, 2000, s. 41-48). Çok maliyetli, yıkıcı ve büyük ölçüde öngörülemez olmaları ile her ülkeyi etkileme potansiyeli taşımaları nedeniyle doğal afetler küresel bir sorun olarak değerlendirilmektedir (Marangoz & İzgi, 2023, s. 1-30). Doğal afetler son elli yılda belirgin bir şekilde artış göstermiştir. Gelecekte de özellikle iklim değişikliği nedeniyle afetlerin devam edeceği değerlendirilmektedir. Bu afetlerden kaynaklanan ölümlerde azalma görülse de, doğal tehlikelerin sosyal, ekonomik, fiziksel ve politik etkilerinin başka zararlar doğurabileceği ifade edilmektedir. Ayrıca, iklim değişikliğinin etkileri, iç savaş dinamikleri, devlet baskısı, kritik altyapı hasarları ve ekonomik faaliyetler gibi unsurların uluslararası güvenlik ve iş birliği açısından ciddi sonuçlar doğurabileceği vurgulanmaktadır (Worsnop & Vogel, 2024, s. 24).

Platt vd'e göre (2025, s. 1-18) doğal afetlerin tamamen önlenememesi, modern afet yönetiminde odağın afetlerin oluşumundan çok, sistemlerin meydana gelen şoklara karşı direnme, bunları absorbe etme ve hızla toparlanma kapasitesini ifade eden "afet dayanıklılığı" kavramına yönelmesine neden olmuştur. Afetlere karşı dayanıklılık, yalnızca olası yıkımın etkilerini azaltmakla sınırlı olmayıp, aynı zamanda toplumun kriz sonrasında normal yaşama en az zararla ve en kısa sürede yeniden uyum sağlamasını mümkün kılması bakımından da hayati öneme sahiptir. Dayanıklılık; bir sistemin afet risklerine karşı direnç gösterme, olası şokları sönümlenme etme ve yıkıcı bir olaydan sonra hızlı bir şekilde toparlanarak işlevselliğini yeniden kazanma yeteneğidir. Bu bağlamda, dayanıklılık kapasitesinin güçlendirilmesi ve afetlerin yol açabileceği kayıpların en aza indirilmesi amacıyla, etkili bir afet risk yönetimi stratejisinin geliştirilmesi gerekmektedir. Nitekim afet risk yönetimi, afetlere karşı dayanıklılığı artırmanın temel araçlarından biri olup yalnızca afet öncesi dönemi değil; azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarını da kapsayan afet yönetim döngüsünün tüm evrelerini içermelidir. Günümüzde teknolojinin bu süreçte entegre edilmesi, hem risklerin daha doğru analiz edilmesini hem de müdahale kapasitesinin güçlendirilmesini sağlayarak dayanıklılığın artırılmasına katkı sunmaktadır. Mian vd'e (2025) göre teknolojik çözümler, afetlerin etkilerini en aza indirmede ve toplumların kırılganlığını azaltmada kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle afet risk yönetiminde teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması ve stratejik planlamalara sistemli biçimde entegre edilmesi gerekmektedir.

2. Metodoloji

Araştırma, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 29.12.2025 tarihli ve 2025/32 sayılı kararı ile etik açıdan onaylanmıştır. Araştırma kapsamında anket uygulaması 05.01.2026 ile 09.01.2026 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın metodolojisi kapsamında; araştırma modeli, katılımcı grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim (fenomenoloji) deseni tercih edilmiş ve içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Olgu bilim deseni, bireylerin belirli bir olguyu deneyimlemeleri sonucunda bu olguya yükledikleri anlamları incelemeye odaklanan bir araştırma yaklaşımıdır. Olgu bilim desenin temel hedefleri arasında deneyimlerin betimlenmesi, anlamlandırılması ve özünün ortaya konulması yer almaktadır. Bu doğrultuda yöntem; "Hangi deneyimler yaşandı?", "Bu deneyimler nasıl algılandı?" ve "Bu deneyimlere ne tür anlamlar atfedildi?" gibi sorulara yanıt aramayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşımın temel amacı ise söz konusu kavram ya da olgunun bireylerin deneyimleri çerçevesinde derinlemesine anlaşılmasını sağlamaktır (Çapar & Ceylan , 2022, s. 299). Yazılı ya da görsel materyallerin sistematik ve kurallı bir biçimde incelenmesini ifade eden içerik analizi (Alanka , 2024, s. 62-82), nesnel, ölçülebilir ve doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla dokümanların, metinlerin ya da diğer materyallerin belirli kurallar çerçevesinde örneklenmesi, kodlanması ve kategorilere ayrılarak analiz edilmesini hedefleyen bir nitel araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Metin & Ünal, 2022, s. 273). İçerik analizi gerçekleştiren araştırmacı; analiz biriminin belirlenmesi, kategorilerin tanımlanması, geçerlilik ve güvenilirliğin sağlanması ve örneklemin oluşturulması gibi temel aşamaları dikkate almak durumundadır (Koçak & Arun, 2013, s. 24).

2.2. Araştırmanın Katılımcı Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda kullanılan örnekleme yöntemlerinden biri olan bu yöntem, belirli ölçütleri karşılayan durumların seçilmesine dayanmaktadır. Ölçütler araştırmacı tarafından belirlenebileceği gibi, önceden oluşturulmuş ölçüt listeleri de kullanılabilir. Bu doğrultuda, araştırmanın çalışma grubu, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı Meslek Yüksekokulunda öğrenimine devam eden "seksen üç (83)" öğrenciden oluşmaktadır. Tablo 1'de araştırmaya katılan toplam "seksen üç (83)" öğrenciden metaforları değerlendirmeye alınmayan "on beş (15)" öğrenci çıkarıldıktan sonra geri kalan

“altmış sekiz (68)” öğrencinin kişisel bilgileri görülmektedir. Metaforları değerlendirmeye alınan katılımcıların %51,47’si kadın (f=35), %48,53’ü erkektir (f=33). Bu durum, araştırma grubunda cinsiyet açısından dengeli bir dağılım olduğunu göstermektedir. Katılımcıların yaş dağılımında ise büyük çoğunluğun %73,53 oranı ile (f=50) 18–20 yaş aralığında yer aldığı görülmektedir. Bunu %14,71 ile 21–24 yaş grubu (f=10) takip ederken, 25 yaş ve üzerindeki katılımcıların oranı %7,35’tir (f=5). 18 yaşından küçük katılımcıların oranı ise sadece %4,41’dir (f=3). Katılımcıların öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımı da genel olarak birbirine yakın oranlardadır.

Tablo 1. Katılımcı grubuna ait kişisel bilgiler

Değişken	Kategori	f	%
Cinsiyet	Kadın	35	%51,47
	Erkek	33	%48,53
Yaş	18'den küçük	3	%4,41
	18-20	50	%73,53
	21-24	10	%14,71
	25 ve 25'ten Büyük	5	%7,35
Bölüm	Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	11	%16,18
	Bilgisayar Programcılığı	12	%17,65
	Dış Ticaret	11	%16,18
	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	12	%17,65
	İnternet ve Ağ Teknolojileri	10	%14,71
	Otomotiv Teknolojisi	12	%17,65

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış bir form kullanılmış, veriler araştırmacı tarafından geliştirilen bu form aracılığıyla toplanmıştır. Form; katılımcıların kişisel bilgilerini belirlemeye yönelik üç kapalı uçlu soru ile metaforik yaklaşımlarını ortaya koymaya yönelik bir açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Form geliştirme sürecinde öncelikle pilot uygulama yapılmış ve gerekli düzenlemelerin ardından forma son hâli verilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiş; bu kapsamda ölçüt, “Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı Meslek Yüksekokulunda öğrenci olmak” şeklinde tanımlanmıştır. Katılımcılardan, formda yer alan “Doğal afetlerle mücadele.....gibidir; çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiş ve bu ifadeler araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmuştur. Form, Google Formlar platformu üzerinden uygulanmıştır. Toplam “seksen üç (83)” öğrenci formu doldurmuş; ancak “on beş (15)” formda tam ve tutarlı bir metafor üretilmediği için bu formlar değerlendirme dışı bırakılmış ve “altmış sekiz (68)” metafor analize dâhil edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma sürecinde metaforların değerlendirilmesi aşamalarında sırasıyla “isimlendirme”, “eleme”, “yeniden düzenleme”, “kategori oluşturma”, “geçerlik ve güvenilirlik”, “frekans hesaplama” ve “yorumlama” adımları izlenmiştir. Bulgular bölümünde katılımcılar tarafından üretilen geçerli tüm metafor örneklerine yer verilmiştir. Bu doğrultuda, iki araştırmacı veri listesini bağımsız olarak kodlamış ve elde edilen kodlama sonuçları karşılaştırılmıştır. Kodlamalar arasındaki uyum hesaplanırken $[Görüş\ birliği / (Görüş\ birliği + Görüş\ ayrılığı) \times 100]$ formülü kullanılmıştır (Miles & Huberman, 1994, s. 64). Araştırmada toplam “altmış sekiz (68)” geçerli metafor belirlenmiş, “altı (6)” metafor üzerinde görüş ayrılığı yaşanmış ve kodlama sonuçlarının %91,18 oranında güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

3. Literatür

Üniversite öğrencilerinin afetlere yönelik düşünceleri, literatürde geniş bir yer tutmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmaların bir örneğinde Karasakal (2018, s. 44-56), Kandıra Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin afet ve acil durum yönetimine ilişkin farkındalık düzeylerini ölçmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin afet ve acil durum yönetimi konusunda genel bir fikir sahibi oldukları; ancak büyük çoğunluğunun bu konuda herhangi bir eğitim almadığı ve öğrenim gördükleri kurumda acil durum planı bulunup bulunmadığı hakkında bilgi sahibi olmadıkları belirlenmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin afet farkındalıklarının genel bilgi düzeyine dayandığını, ancak sistematik eğitim ve kurumsal bilgilendirmeden yoksun olduklarını göstermektedir. Magni vd. (2019, s. 791-805) ise Ancona Üniversitesinde öğrenim gören 338 öğrenciyle Orta İtalya’da bir vaka çalışması gerçekleştirmiş; öğrencilerin risk algıları ve güvenlik

farkındalıklarını inceleyerek konaklama tercihlerini etkileyen faktörleri araştırmıştır. Çalışma sonucunda, güvenliğin öğrencilerin konaklama seçimini etkileyen en önemli faktör olmadığı ve öğrencilerin tamamının yaşadıkları şehrin risk düzeyini doğru biçimde tanımlayamadıkları tespit edilmiştir.

Doğu Java'nın Surabaya kentindeki Airlangga Üniversitesi Sağlık Fakültesi öğrencileri üzerinde yürütülen bir araştırmada dayanıklılık ile afete yönelik psikolojik hazırlık arasındaki ilişkiyi incelemiş ve iki değişken arasında 0,338 korelasyon katsayısına sahip pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır (Palupi & Himawan, 2020, s. 42-54). Ertaş & Atalay (2023, s. 321-335) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise Türkiye'nin doğal afetler açısından riskli bir konumda bulunduğu dikkate alınarak, uluslararası öğrencilerin ülkemize geldiklerinde doğal afet eğitim programlarına katılmalarının yararlı olacağı önerilmiştir. Ayrıca literatürde uluslararası öğrencilerin doğal afetlere ilişkin görüş, duygu, düşünce ve endişelerini ölçen çalışmaların sınırlı olduğu belirtilmiştir; bu nedenle söz konusu öğrencilerin bakış açılarını ortaya koyan araştırmaların yapılmasının önem taşıdığı vurgulanmıştır. Taşkupu & Işıkcılık (2025, s. 75-82) tarafından yürütülen çalışmada ise farklı araştırmalarda çeşitli sınıf düzeylerindeki öğrencilerin afet farkındalıklarının yüksek olduğu ifade edilmiştir. Bu durumun, araştırmaların yapıldığı eğitim kurumlarının müfredatlarıyla afet konulu konferans, panel ve seminer gibi ders dışı etkinliklerden kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Afetlerin toplumun tüm kesimlerini etkileyebileceği gerçeğinden hareketle, yerel yönetimlerle üniversitelerin toplum genelinde bilinçlendirme faaliyetleri yürütmesinin yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Erkin & Coşkun (2025, s. 196-212) tarafından yürütülen çalışmada, üniversite öğrencilerinin afetlere ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarını geliştirmeye yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur. Araştırmada; disiplinler arası bir yaklaşımla bölümlere özgü afet eğitim programlarının hazırlanması, üniversitelerde seçmeli dersler aracılığıyla afet yönetimi eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve sürekliliğinin sağlanması ile periyodik eğitimler ve tatbikatlar düzenlenerek öğrencilerin afetlere hazırlık düzeylerinin artırılması önerilmektedir. Sözen & Genç (2023, s. 74-81) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise öğrencilerin depreme yönelik genel bir farkındalığa sahip oldukları, ancak deprem önlemleri ve hazırlık düzeylerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Araştırmada cinsiyete göre farklılıklar da tespit edilmiş; erkek öğrencilerin "Deprem Etkileri Bilgisi" boyutunda kadın öğrencilere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek bilgiye sahip oldukları, kadın öğrencilerin de "Deprem-Yapı İlişkisi" boyutunda erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek farkındalık gösterdikleri ortaya konulmuştur.

Bruxvoort (2012, s. 17-29) tarafından yapılan çalışmada, yükseköğretimde afete hazırlık literatürü incelenmiş ve kolej ile üniversitelerin genellikle daha önce deneyimledikleri kriz türlerine karşı hazırlıklı oldukları, ancak kriz yönetiminin ankette yer alan faaliyet ve programlar arasında en düşük destek düzeyine sahip olduğu ortaya konulmuştur. Şekerci vd. (2023, s. 74-81) tarafından yürütülen araştırmadaysa fakültede öğrenim gören öğrencilerin, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerine kıyasla yaşadıkları şehrin olası afet riskleri hakkında daha fazla bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca bölümler arasında farklılıklar bulunduğu ifade edilmiş; cinsiyete göre yapılan değerlendirmede erkek öğrencilerin, yaşadıkları şehrin olası afet riskleri ile afet öncesi ve sonrası yapılması gerekenler konusundaki bilgi düzeylerinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Grimes vd. (2020, s. 14-88) tarafından Avustralya'daki James Cook Üniversitesinde öğrenim gören ikinci ve üçüncü sınıf hemşirelik öğrencileriyle gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin afete hazırlık ve dayanıklılık düzeyleri ölçülmüş; hemşirelik öğrencilerinin afetlere ilişkin bilgi eksikliklerinin bulunduğu, ancak afet durumlarında katkı sunma konusunda istekli oldukları ve becerilerinin sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Avcı (2023, s. 84-100) tarafından yürütülen çalışmada; afet öncesinde yaşam alanlarında eşyaların sabitlenmemesi, fazlalıkların bulundurulması, acil çıkışların işlevsiz olması, bodrum ve zemin katlarda ikamet edilmesi, dere yataklarına yerleşim, altyapı sorunları, yangın ve patlayıcı maddelerin varlığı, erken uyarı cihazlarıyla dedektörlerin eksikliği, zeminin sağlam olmaması ve düzensiz yerleşim gibi unsurların tehlike oluşturduğu belirlenmiştir. Lovekamp (2008, s. 70-90) ise araştırmasında; üniversite öğrencilerinin yurtları etkileyebilecek kasırga ve deprem risklerine ilişkin algılarını, korku düzeylerini, afet hazırlık durumlarını ve üniversitedeki hazırlık çalışmalarını incelemiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin kasırga ve deprem risklerinin farkında oldukları, kasırgalara karşı kendilerini hazır hissettikleri ancak depremlere yeterince hazır olmadıklarını düşündükleri ve bireysel hazırlık için gerekli önlemlerin çoğunu almadıkları belirlenmiştir.

4. Bulgular

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin doğal afetlerle mücadeleyle yönelik toplam "altmış sekiz (68)" farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Bu metaforlar arasında en sık kullanılan "savaş" "sekiz (8)", ardından "zincir" "altı (6)", "zamanla yarış" "beş (5)" ve "sınav" "dört (4)" olmuştur. "Zincirin halkaları" "üç (3)" kez; "hayat", "ekip çalışması", "satranç" ve "sigorta" ise ikişer kez ifade edilmiştir. Bunun dışında kalan "otuz dört (34)" metafor yalnızca birer öğrenci tarafından dile getirilmiştir. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin %54,41'i (37 kişi) özgün metaforlar üretirken, %45,59'u (31 kişi) birden fazla katılımcı tarafından tercih edilen metaforları kullanmıştır. Bulgular arasında öne çıkan husus, doğal afetlerle mücadeleyi "savaş" metaforuyla açıklayan öğrenci sayısının diğer metaforlara göre daha fazla olmasıdır.

Öğrencilerin %11,76'sı (8 kişi) doğal afetleri “soykırım” metaforuyla ifade etmiştir. En sık kullanılan ikinci metafor %8,82 (6 kişi) oranıyla “zincir” olurken, bunu %7,35 (5 kişi) ile “zamanla yarış” izlemiştir. Katılımcıların %5,88'i (4 kişi) doğal afetleri “sınav” olarak tanımlamış, %4,41'i (3 kişi) ise “zincirin halkaları” metaforunu kullanmıştır. Bu bulgular, öğrencilerin doğal afetleri baskı yaratan, süreklilik taşıyan ve bireyleri zorlayan olaylar olarak algıladıklarını göstermektedir. Algıların büyük ölçüde yıkıcılık, kaçınılmazlık ve denetim güçlüğü temaları etrafında toplandığı görülmektedir. Dolayısıyla doğal afetler, öğrenciler tarafından çoğunlukla olumsuz çağrışımlar uyandıran bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Daha düşük oranlarda dile getirilen “hayat”, “ekip çalışması”, “satranç” ve “sigorta” metaforlarının her biri %2,94 (2 kişi) oranında kullanılmıştır. Bu metaforlar, yıkım ve tehdit vurgusundan ziyade çözüm üretme, bilinçlenme ve hazırlıklı olma anlayışını yansıtmaktadır. “Hayat” metaforu, afetlerin yaşamın doğal bir parçası olarak anlaşıldığını gösterirken, “ekip çalışması” metaforu afetlerle mücadelede iş birliği ve dayanışmanın önemine dikkat çekmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların afetle mücadele konusunda ürettikleri metaforlar

Sıra	Metaforun Adı	f	%	Sıra	Metaforun Adı	f	%
1	Savaş	8	%11,76	23	Fırtınada gemi sürmek	1	%1,47
2	Zincir	6	%8,82	24	Geleceğe bırakılan bir miras	1	%1,47
3	Zamanla yarış	5	%7,35	25	İnsan hakları	1	%1,47
4	Sınav	4	%5,88	26	İnsanın doğaya açtığı savaş	1	%1,47
5	Zincirin halkaları	3	%4,41	27	İnşaat	1	%1,47
6	Hayat	2	%2,94	28	İpin üstünde yürümek	1	%1,47
7	Ekip çalışması	2	%2,94	29	Kalkan	1	%1,47
8	Satranç	2	%2,94	30	Kaya	1	%1,47
9	Sigorta	2	%2,94	31	Kılıç ve kalkanları Kuşanmak	1	%1,47
10	Arabanın bakımı	1	%1,47	32	Kovayla su boşaltmak	1	%1,47
11	Bahçe sulamak	1	%1,47	33	Merdiven	1	%1,47
12	Bataklık	1	%1,47	34	Savaşa hazırlık	1	%1,47
13	Bir kaleyi savunmak	1	%1,47	35	Sessiz bir sınav	1	%1,47
14	Birlik	1	%1,47	36	Son nefes	1	%1,47
15	Birlik beraberlik	1	%1,47	37	Su	1	%1,47
16	Birlik ve dayanışma	1	%1,47	38	Takım oyunu	1	%1,47
17	Boşa çaba	1	%1,47	39	Uyarı alarmı	1	%1,47
18	Dayanışma	1	%1,47	40	Yaraya merhem	1	%1,47
19	Ders çalışmak	1	%1,47	41	Yaşam	1	%1,47
20	Dünya barışı	1	%1,47	42	Yaşam savaşı	1	%1,47
21	Eğitim	1	%1,47	43	Yaşamak için mücadele etmek	1	%1,47
22	Engelbelerle dolu bir yol	1	%1,47				

“Satranç” metaforu, afet sürecinin strateji geliştirmeyi, ileriye dönük düşünmeyi ve isabetli kararlar almayı gerektiren bir durum olarak kavrandığını ortaya koymaktadır. “Sigorta” metaforuysa riskleri en aza indirme, önceden tedbir alma ve hazırlıklı olma bilincine vurgulamaktadır. Bu metaforların her birinin %2,94 gibi düşük bir oranda dile getirilmesi, çözüm ve önlem odaklı bakış açısının öğrenciler arasında sınırlı kaldığını; buna karşılık afetlerin daha çok tehdit ve yıkım çerçevesinde değerlendirildiğini düşündürmektedir. “Arabanın bakımı”, “bahçe sulamak”, “bataklık”, “bir kaleyi savunmak” ve “birlik” metaforları ise afet algısının süreç, çaba ve süreklilik boyutunda şekillendiğine işaret etmektedir. “Arabanın bakımı” ile “bahçe sulamak” ifadeleri, afetlere karşı hazırlığın düzenli ve bilinçli bir sorumluluk olduğunu, ihmalin ise ciddi sonuçlar doğurabileceğini ima etmektedir. Bu benzetmeler, risklerin ancak sürekli ve planlı önlemlerle azaltılabileceği yönünde bir farkındalığı yansıtmaktadır. “Bataklık” metaforu, afetlerin, bireyleri giderek daha fazla zorlayan ve içinden çıkılması güç durumlara sürükleyebilen süreçler olarak algılandığını göstermektedir. “Bir kaleyi savunmak” benzetmesi ise planlama, dayanıklılık ve stratejik hareket etmenin gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin afetleri yalnızca ani ve yıkıcı olaylar şeklinde değil; aynı zamanda sürekli hazırlık, kararlılık ve toplumsal iş birliği gerektiren süreçler olarak anlamlandırdıkları söylenebilir.

Tablo 3’te sunulan “altmış sekiz (68)” metafor, yalnızca sözlük anlamlarıyla değil; ele aldıkları odak noktası ve ortaya çıkış bağlamları dikkate alınarak incelenmiş ve altı tematik kategori altında toplanmıştır. Bu sınıflandırmaya göre metaforların “on dört (14)”ü (%20,59) savaş ve mücadele temasında, “on altı (16)”sı (%23,53) sınav, önlem ve hazırlık temasında yer almaktadır. Ayrıca “on bir (11)”metafor (%16,18) yarış, belirsizlik ve hayatta kalma boyutunda değerlendirilirken, 12’si (%17,65) zincir ve süreç teması kapsamında ele alınmıştır. Birlik ve dayanışma kategorisinde “dokuz (9)”metafor (%13,24) bulunmaktadır. Geriye kalan “altı (6)” metafor (%8,82)sa diğer çeşitli temalar altında değerlendirilmiştir.

Tablo 3. Metaforların kategorilere göre dağılımı

Kategoriler	f	%
Savaş ve Mücadele	14	%20,59
Sınav, Tedbir ve Hazırlık	16	%23,53
Yarış, Belirsizlik ve Hayatta Kalma	11	%16,18
Zincir ve Süreç	12	%17,65
Birlik ve Dayanışma	9	%13,24
Diğer	6	%8,82
Toplam	68	%100,00

Tablo 4’te, öğrencilerin doğal afetlerle mücadeleye yönelik algılarını ortaya koyan ve “savaş ve mücadele odaklı metaforlar” başlığı altında sınıflandırılan metaforlarla bu metaforlara ilişkin açıklama örnekleri sunulmuştur. Söz konusu kategori ilk aşamada “afetlerle mücadeleye odaklanan metaforlar” şeklinde isimlendirilmiştir.

Tablo 4. Savaş ve mücadeleye odaklı metaforlar ve açıklama örnekleri

Metafor	Afetlerle Mücadeleyi...’na Benzetirim. Çünkü...	f	%
1 Savaş	1. Savaşa benzetirim. Çünkü hazırlık, disiplin, koordinasyon ve hızlı müdahale gerektirir.	8	%11,76
	2. Savaşa benzetirim. Çünkü plansız ve hazırlıksız yakalanan taraf her zaman kaybeder.		
	3. Savaşa benzetirim. Çünkü hazırlıksız yakalandığın zaman büyük kayıplara yol açar.		
	4. Savaşa benzetirim. Çünkü hazırlıksız yakalanırsak büyük kayıplar veririz.		
	5. Savaşa benzetirim. Çünkü önceden hazırlığı yapılmazsa sonuçları çok ağır olur.		
	6. Savaşa benzetirim. Çünkü hazırlık, strateji, koordinasyon ve hızlı müdahale gerektirir.		
	7. Savaşa benzetirim. Çünkü planlı disiplinli ve sürekli hazırlık gerektirir.		
	8. Savaşa benzetirim. Çünkü mücadelesi zor olur.		
2 Savaşa hazırlığı	9. Savaşa hazırlığa benzetirim. Çünkü önceden hazırlığı yapılmazsa sonuçları çok ağır olur.	1	%1,47
3 Yaşam savaşı	10. Yaşam savaşına benzetirim. Çünkü mücadele kaybedilirse hayattan kopulabilir.	1	%1,47
4 Yaşamak için mücadele	11. Yaşamak için mücadele etmeye benzetirim. Çünkü yaşamımızı etkiler.	1	%1,47
5 Bir kaleyi savunmak	12. Bir kaleyi savunmaya benzetirim. Çünkü duvarlarımız ne kadar sağlamsa o kadar güvendesinizdir.	1	%1,47
6 Engebelerle dolu bir yol	13. Engebelerle dolu bir yola benzetirim. Çünkü her aşamada farklı riskler, belirsizlikler ve zorluklar ortaya çıkar.	1	%1,47
7 İnsanın doğaya açtığı savaş	14. İnsanın doğaya açtığı savaşa benzetirim. Çünkü İnsanın hazırlıklı olup olmaması sonucu doğrudan etkiler.	1	%1,47
Toplam		14	%20,58

Katılımcıların metafor açıklamaları ayrıntılı biçimde incelendiğinde, ifadelerin yalnızca genel bir mücadele anlayışıyla sınırlı kalmadığı; “savaş”, “yaşam savaşı”, “bir kaleyi savunmak”, “insanın doğaya açtığı savaş” ve “engebelerle dolu bir yol” gibi doğrudan çatışma, savunma ve hayatta kalma temalarını içeren benzetmelerin yoğun olarak tercih edildiği belirlenmiştir. Özellikle “savaş” metaforunun tekrar sıklığının yüksek olması ve açıklamalarda hazırlık, disiplin, stratejik planlama, koordinasyon ve hızlı müdahale gibi unsurlara vurgu yapılması, öğrencilerin afetlerle mücadeleyi planlı, süreklilik gerektiren ve aktif çaba isteyen bir süreç olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Bu nedenle, metaforların anlam içeriğinde savunma ve çatışma boyutunun belirgin biçimde öne çıkması doğrultusunda, kategori “savaş ve mücadeleye odaklı metaforlar” şeklinde yeniden adlandırılmıştır.

Tablo 5’te, öğrencilerin doğal afetlerle mücadeleyi bir sınav, önlem alma ve hazırlık süreci olarak gördüklerini ortaya koyan metaforlarla bu metaforlara ilişkin açıklama örnekleri sunulmaktadır. Bu başlık altında toplam “on altı (16)” metafor yer alır. Bu sayı tüm metaforların %23,53’üne karşılık gelmektedir. İncelemeler, öğrencilerin afetleri yalnızca ani ve yıkıcı olaylar şeklinde değil; gerekli hazırlıklar yapıldığında etkileri azaltılabilecek süreçler olarak değerlendirdiklerini gösterir. Bu kategoride en fazla tekrar edilen metafor “sınavdır” ve öğrencilerin %5,88’i (f=4) afetlerle mücadeleyi “sınav” a benzetmiştir. “Sınav” benzetmesi, hazırlıklı olmanın yaşamsal bir önem taşıdığına ve hazırlık düzeyi arttıkça olumsuz sonuçların azalacağına dair güçlü bir anlam içermektedir. Katılımcıların açıklamalarında “hazırlıklı olanların ayakta kalması”, “başarının hazırlıkla mümkün olması” ve “donanımlı olmanın kayıpları azaltması” gibi ifadelerle yer vermeleri, afetlere karşı bilinçli ve planlı hareket etmenin gerekliliğini vurgular.

Tablo 5. Sınav, tedbir ve hazırlık odaklı metaforlar ve açıklama örnekleri

Metafor	Afetlerle Mücadeleyi... 'na Benzetirim. Çünkü.....	f	%
1	1. Sınava benzetirim. Çünkü hazırlıklı olanlar daha az zarar görür.	4	%5,88
	2. Sınava benzetirim. Çünkü hazırlıklı olanlar ayakta kalır.		
	3. Sınava benzetirim. Çünkü ne kadar hazır olursak o kadar başarılı oluruz.		
	4. Sınava benzetirim. Sınava benzetirim. Çünkü o sınavı geçebilecek başarıya donanımına sahipsek geçemezsek de daha iyi atlatırız.		
2	5. Sigorta benzetirim. Çünkü önceden önlem alındığında zararı en aza iner.	2	%2,94
	6. Sigorta benzetirim Çünkü önlem alınırsa zarar azalır.		
3	7. Sessiz bir sınav benzetirim. Çünkü ne kadar hazır olduğumuzu aniden ortaya çıkarır.	1	%1,47
4	8. Uyarı alarmına benzetirim. Çünkü zamanında tepki vermek hayat kurtarır.	1	%1,47
5	9. Yaraya merhem benzetirim. Çünkü zamanında müdahale hayat kurtarır.	1	%1,47
6	10. Arabanın bakımını benzetirim. Çünkü zamanında yapmazsan sonradan büyük kayıplar verirsın.	1	%1,47
7	11. Bahçe sulamak benzetirim. Çünkü düzenli ve önceden bakım yaparsan fırtına geldiğinde bitkinin kırılma ihtimali azalır, ama ihmal edersen her şey bir anda kuruyup gider.	1	%1,47
8	12. Ders çalışmaya benzetirim. Çünkü sınav günü (afet günü) geldiğinde hazırlıksız olanlar başarısız olur.	1	%1,47
9	13. Eğitime benzetirim. Çünkü hayat kurtarır.	1	%1,47
10	14. Geleceğe bırakılan bir miras benzetirim. Çünkü bugün alınan önlemler yarının hayatlarını kurtarır.	1	%1,47
11	15. Kalkana benzetirim. Çünkü insanları ve yaşam alanlarını büyük zararlar karşısında korur.	1	%1,47
12	16. Kılıç ve kalkanları kuşanmak benzetirim. Çünkü her zaman hazır olmak gerekir.	1	%1,47
Toplam		16	%23,53

Daha düşük sıklıkta dile getirilen “sigorta” metaforu %2,94 (f=2) oranıyla yer almakta ve önleyici tedbirlerin zararları azaltmadaki önemine dikkat çekmektedir. “Sessiz bir sınav”, “uyarı alarmı” ve “yaraya merhem” benzetmeleriyle afetlerin beklenmedik anlarda meydana geldiğini ve zamanında müdahalenin yaşamsal önem taşıdığını vurgular. “Araabanın bakımı”, “bahçe sulamak”, “ders çalışmak” ve “eğitim” metaforları, afetlere hazırlığın süreklilik gerektiren bir sorumluluk olduğunu; ihmal edilmesi durumunda sonuçların ağırlaşabileceğini ifade eder. Bunun yanı sıra “geleceğe bırakılan bir miras”, “kalkan” ve “kılıç ve kalkanları kuşanmak” metaforları, günümüzde alınan önlemlerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde koruyucu bir işlev üstlendiğini gösterir. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu bulgular öğrencilerin afetlerle mücadeleyi kadere bir anlayıştan uzak, eğitim, hazırlık ve bilinç yoluyla yönetilebilecek bir süreç olarak gördüklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 6’da, öğrencilerin afetlerle mücadeleyi zaman baskısı, belirsizlik ve yaşamın kırılganlığı bağlamında ele aldıklarını gösteren metaforlarla bu metaforlara ait açıklama örnekleri sunulmaktadır. Bu kategoride yer alan metaforlar; zamanın hayati öneme sahip olması, yaşamın öngörülemez yapısı ve afet sürecinde ortaya çıkan risklerin birbirinden kesin çizgilerle ayrılmasının zorluğu dikkate alınarak tek bir başlık altında toplanmıştır.

Metaforlar, öğrencilerin afetlerle mücadele sürecinde hızlı karar verme, erken müdahale ve yaşam ile ölüm arasındaki hassas dengeye ilişkin algılarını yansıtmaktadır. Bu kategoride yer alan ifadeler incelendiğinde, afetlerin çoğunlukla zamanla yarışılan ve gecikmenin ciddi sonuçlar doğurduğu kritik durumlar olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Özellikle “zamanla yarış” benzetmesi, afet anlarında erken önlem alınmanın ve hızlı müdahalenin hayati önemini vurgulamak amacıyla öne çıkar.

Katılımcıların açıklamalarında “Erken önlem hayat kurtarır”, “Geciken her an can ve mal kaybını artırır” ve “Hızlı ve doğru müdahale yaşamsal öneme sahiptir” gibi ifadelerle yer verilmesi, zaman faktörüne yönelik güçlü bir bilinç düzeyine işaret eder. Daha az sıklıkla dile getirilen “hayat”, “fırtınada gemi sürmek”, “son nefes”, “su” ve “yaşam” metaforları ise afetlerle mücadelenin belirsizlik içeren, kırılgan ve doğrudan insan yaşamını merkeze alan bir süreç olarak algılandığını göstermektedir. Bu benzetmeler, afetlerin yalnızca fiziksel yıkım oluşturan olaylar değil, aynı zamanda bireyleri hayatta kalma mücadelesiyle karşı karşıya bırakan deneyimler olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Genel değerlendirme ise öğrencilerin afetlerle mücadeleyi yalnızca teknik müdahale boyutuyla sınırlı görmediğini; zaman, belirsizlik ve yaşam ekseninde şekillenen çok yönlü bir olgu olarak ele aldıklarını ortaya koyar.

Tablo 6. Yarış, belirsizlik ve hayat odaklı metaforlar ve açıklama örnekleri

Metafor		Afetlerle Mücadeleyi... 'na Benzetirim. Çünkü...	f	%
1	Zamanla yarış	1.Zamanla yarışa benzetirim. Çünkü erken önlem hayat kurtarır.	5	%7,35
		2.Zamanla yarışa benzetirim. Çünkü hızlı ve doğru müdahale hayat kurtarır.		
		3.Zamanla yarışa benzetirim. Çünkü erken müdahale hayat kurtarır		
		4.Zamanla yarışa benzetirim. Çünkü alınan her önlem ve atılan her hızlı adım can ve mal kaybını azaltır		
		5.Zamanla yarışa benzetirim. Çünkü gecikilen her an can ve mal kaybını artırır.		
2	Hayat	6.Hayata benzetirim. Çünkü her zorluğa karşı yaşaması gerekir.	2	%2,94
		7.Hayata benzetirim. Çünkü ne zaman ne olacağı bilinmez.		
3	Fırtınada gemi sürmek	8.Fırtınada gemiye benzetirim. Çünkü bir hatada her şey son bulabilir.	1	%1,47
4	Son nefes	9.Son nefese benzetirim. Çünkü yaşayıp yaşayamaman şüpheli.	1	%1,47
5	Su	10. Suya benzetirim. Çünkü hayat verir.	1	%1,47
6	Yaşam	11.Yaşama benzetirim. Çünkü verdiğimiz can kayıpları için yaşam mücadelesi verimiz	1	%1,47
Toplam			11	%16,18

Tablo 7’de, öğrencilerin afetlerle mücadeleyi birbirine bağlı aşamalardan oluşan bir sistem ve süreç olarak gördüklerini yansıtan metaforlar sunulmaktadır. Bu kategori kapsamındaki benzetmeler, afet yönetiminde yalnızca tek bir aşamaya odaklanmanın yeterli olmadığını; önlem, hazırlık, müdahale ve iyileştirme basamaklarının bir bütünlük içinde ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Metaforların anlam içeriği incelendiğinde, mücadelenin parçalı değil; ardışık, planlı ve bütüncül bir yapı çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği yönündeki algının belirginleştiği anlaşılmaktadır. Özellikle “zincir” ve “zincirin halkaları” metaforları, sürecin herhangi bir aşamasında ortaya çıkabilecek bir zayıflığın tüm yapıyı olumsuz etkileyebileceğini vurgulamak amacıyla kullanılmıştır. Bu benzetmeler, en zayıf halkanın kopmasının bütün sistemi işlevsiz bırakacağı düşüncesinden hareketle, afet yönetiminin süreklilik ve koordinasyon gerektiren bir yapı olduğunu ifade eder. Öğrenciler, afetlerle mücadelede önlem, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarının birbirinden ayrı düşünülmemeyeceğini açık biçimde dile getirmişlerdir.

Bu kategori kapsamında yer alan “satranç” metaforu, afetlerle mücadelenin strateji geliştirme, plan yapma ve ileriye dönük öngöründe bulunma gerektiren bir süreç olarak kavrandığını gösterir. “Merdiven” benzetmesi ise afet yönetiminin aşamalı bir ilerleyiş izlediğini ve her basamağın bir sonraki aşama için temel oluşturduğunu ifade etmektedir. Genel bir değerlendirme yapıldığında, bu bulgular öğrencilerin afetlerle mücadeleyi anlık müdahalelerden ibaret görmediklerini; aksine birbirine bağlı süreçlerden oluşan bir bütün olarak ele aldıklarını ve etkili bir afet yönetimi için tüm aşamaların uyum içinde ve güçlü biçimde yürütülmesi gerektiğini düşündüklerini ortaya koyar.

Tablo 7. Zincir ve süreç odaklı metaforlar ve açıklama örnekleri

Metafor		Afetlerle Mücadeleyi...'na Benzetirim. Çünkü...	f	%
1	Zincir	1.Zincire benzetirim. Çünkü zincirin bir halkası zayıf olursa bütün sistem çöker.	6	%8,82
		2. Zincire benzetirim. Çünkü halkaları her halkadan biri koparsa bütün sistem çöker.		
		3. Zincire benzetirim. Çünkü önlem, hazırlık, müdahale ve iyileştirme halkalarından biri eksik olursa sistemin tamamı zayıflar.		
		4. Zincire benzetirim. Çünkü zincirin en zayıf halkası koptuğunda, bütün sistem işlevini yitirir.		
		5. Zincire benzetirim. Çünkü her halkanın güçlü olması, sistemin tamamının sağlıklı işlemesi için zorunludur		
		6. Zincire benzetirim. Çünkü en zayıf halka koptuğunda tüm sistem çöker ve felaketin boyutu büyür.		
2	Zincirin halkaları	7.Zincire benzetirim. Çünkü her adım birbiriyle bağlantılıdır.	3	%4,41
		8. Zincirin halkalarına benzetirim. Çünkü o halkalardan birisi zayıf kalırsa tüm sistem Zarar görür.		
		9. Zincirin halkalarına benzetirim. Çünkü önlem alma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarının her biri birbirine bağlıdır ve halkalardan biri zayıf olursa tüm süreç olumsuz etkilenir.		
3	Santraç	10. Santraça benzetirim. Çünkü hamle dikkat planlama ve ön görü gerekir. 11. Santraça benzetirim. Çünkü bir hamle önceden düşünmeden kaybeder.	2	%2,94
4	Merdiven	12. Merdivene benzetirim. Çünkü her adım bir sonrakine dayanır.	1	%1,47
	Toplam		12	%17,65

Tablo 8’de, afetlerle mücadelede bireysel çabaların tek başına yeterli olmadığı; başarıya ancak birlik, dayanışma ve ortak hareketle ulaşılabileceği yönündeki algıyı yansıtan metaforlar sunulmaktadır. Bu tabloda yer alan benzetmeler, afet

sürecinin çok paydaşlı yapısına dikkat çekmekte ve bireylerin, sivil toplum kuruluşlarının, devletin ve toplumun tüm kesimlerinin koordineli biçimde hareket etmesi gerektiğini ortaya koyar. Özellikle “ekip çalışması” ve “takım oyunu” metaforları, afet yönetiminin tek bir aktörün başarısına bağlı olmadığını; görev paylaşımı, sorumluluk bilinci ve eş güdüm gerektiren kolektif bir süreç olduğunu vurgular. “Birlik”, “birlik beraberlik”, “birlik ve dayanışma” ile “dayanışma” metaforları ise afetlerin toplumda ortak kader duygusunu güçlendirdiğini ve zor zamanlarda yardımlaşma bilincini artırdığını gösterir. “Bataklık” benzetmesi, bireysel ve dağınık çabaların afet karşısında yetersiz kalabileceğini çarpıcı biçimde ifade eder. Bu metafor, tek başına hareket eden bireylerin daha fazla zarar görebileceğini; buna karşılık bilinçli ve birlikte hareket edildiğinde yıkıcı etkilerin azaltılabileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca “dünya barışı” metaforu, afetlerle mücadelenin yalnızca yerel ya da ulusal bir mesele olmadığını, küresel ölçekte ortak sorumluluk gerektirdiğini ima eder. Bu yönüyle Tablo 8, önceki tablolarda öne çıkan zincirin halkaları, süreç bütünlüğü, zaman baskısı ve hazırlık temalarını tamamlayıcı nitelik taşımaktadır. Bulgular, afet yönetiminde hazırlık, hız ve planlamanın ancak güçlü bir toplumsal birlik ve dayanışma zemini üzerinde etkili olabileceğini; aksi takdirde sürecin zayıf halkalar nedeniyle başarısızlığa uğrayabileceğini gösterir.

Tablo 8. Birlik ve dayanışma odaklı metaforlar ve açıklama örnekleri

Metafor		Afetlerle Mücadeleyi... 'na Benzetirim. Çünkü	f	%
1	Ekip çalışması	1. Ekip çalışmasına benzetirim. Çünkü bireyler, kurumlar ve devlet birlikte hareket ettiğinde etkili sonuç alınır.	2	%2,94
		2. Ekip çalışmasına benzetirim. Çünkü kurumların ve bireylerin birlikte hareket etmesini gerektirir.		
2	Takım oyunu	3. Takım oyununa benzetirim. Çünkü herkes üzerine düşeni yapmalıdır.	1	%1,47
3	Bataklık	4. Bataklığa benzetirim. Çünkü tek başına çırpınırsan, seni daha çok içine çeker; ama çabalamaz, öylece durursan yine seni yavaşça içine çeker. Ne zaman birlik olup hep beraber bu bataklıktan kurtulmaya çalışırsak, o zaman kurtuluruz; ne yavaşça içine çeker ne de çırpınarak.	1	%1,47
4	Birlik	5. Birliğe benzetirim. Çünkü insanlar o zaman birlik beraberliği daha iyi anlıyor.	1	%1,47
5	Birlik beraberlik	6. Birlik beraberliğe benzetirim. Çünkü tüm millet bir oluyor ve yardımlaşma oluyor.	1	%1,47
6	Birlik ve dayanışma	7. Birlik ve dayanışmaya benzetirim. Çünkü halkımız zor günlerde ihtiyaç sahiplerine yardımcı ve destek olmayı seve seve yerine getirir birlik ve beraberliği her türlü afette sorumlulukmuşçasına ele alır ve elinden geleni yapar.	1	%1,47
7	Dayanışma	8. Dayanışmaya benzetirim. Çünkü birlikte hareket edersek daha kolay atlatabiliriz.	1	%1,47
8	Dünya barışı	9. Dünya barışına benzetirim. Çünkü herkes herkese yardım eder.	1	%1,47
Toplam			9	%13,24

Tablo 9’da, önceki kategoriler kapsamında değerlendirilmeyen, ancak afetlerle mücadeleye ilişkin algının farklı ve tamamlayıcı yönlerini ortaya koyan metaforlar sunulmaktadır. Bu tabloda yer alan benzetmeler, afet yönetiminin yalnızca teknik, örgütsel ya da zamana bağlı bir süreçten ibaret olmadığını; aynı zamanda kader anlayışı, etik sorumluluk, risk farkındalığı ve psikolojik dayanıklılık gibi çok boyutlu unsurları da içerdiğini gösterir. “Boşa çaba” ve “kovayla su boşaltmak” metaforları, bazı öğrencilerin afetlerin bütünüyle engellenemeyeceği ve insan müdahalesinin sınırlı kalabileceği yönündeki algılarını yansıtır. Bu ifadeler, önceki tablolarda öne çıkan hazırlık, hız ve örgütlenme temalarından ayrılarak, afetlerle mücadelede çaresizlik ve kadercilik boyutuna dikkat çeker. Ancak bu bakış açısı, afet yönetiminin gerekliliğini inkâr etmekten çok, doğa olaylarının sürekliliği karşısında mücadelenin kesintisiz biçimde sürdürülmesi gerektiğini dolaylı olarak ifade eder.

Tablo 9’da yer alan “inşaat” metaforu, Tablo 7’de vurgulanan “zincir ve süreç” bütünlüğü temasıyla örtüşmektedir; nasıl ki temeli sağlam atılmayan bir yapı yıkılma riski taşırsa, afet yönetiminde de hazırlık ve önleme aşamalarının ihmal edilmesi tüm sürecin başarısızlıkla sonuçlanmasına yol açabilmektedir. “İpin üstünde yürümek” metaforu ise Tablo 6’daki zaman baskısı temasını tamamlayarak, afet sürecinde alınan her kararın yüksek risk barındırdığını ve küçük bir hatanın dahi ciddi sonuçlar doğurabileceğini ifade eder. “Kaya” benzetmesi, afetlerle mücadelede yalnızca fiziksel gücün değil; psikolojik dayanıklılık ve soğukkanlılığın da gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Bu yönüyle Tablo 8’de ele alınan birlik ve dayanışma temasıyla birlikte düşünüldüğünde, bireylerin ve toplumun hem duygusal hem de zihinsel açıdan güçlü kalmasının önemi ortaya konur. “İnsan hakları” metaforu ise afet yönetimini ahlaki ve evrensel bir sorumluluk çerçevesine yerleştirerek, yaşam hakkının korunmasının sürecin temel amacı olduğunu gösterir. Bu bağlamda Tablo 9, hazırlık, süreç yönetimi, zaman, birlik ve dayanışma gibi önceki tablolarda öne çıkan temaları tamamlayan bir çerçeve sunmakta ve afetlerle mücadele algısının çok boyutlu ve bütüncül bir anlayışla ele alındığını ortaya koyar.

Tablo 9. Diğer kategorilere odaklı metaforlar ve açıklama örnekleri

Metafor		Afetlerle Mücadeleyi... 'na Benzetirim. Çünkü...	f	%
1	Boşa çaba	1. Boşa çabaya benzetirim. Çünkü olacak olanın önüne geçilmez.	1	%1,47
2	İnsan hakları	2. İnsan haklarına benzetirim. Çünkü yaşamak herkesin hakkı.	1	%1,47
3	İnşaat	3. İnşaata benzetirim. Çünkü temeli sağlam olmazsa yıkılır.	1	%1,47
4	İpin üstünde yürümek	4. İpin üstünde yürümeye benzetirim. Çünkü yapılan bir hata birçok insanın canına mal olabilir.	1	%1,47
5	Kaya	5. Kayaya benzetirim. Çünkü sert dayanıklı ve soğukkanlı olmak gerektirir.	1	%1,47
6	Kovayla su boşaltmak	6. Kovayla su boşaltmaya benzetirim. Çünkü doğa var oldukça doğal afetler de var olmaya devam edecekler.	1	%1,47
Toplam			6	%8,82

5. Tartışma

Bu araştırmada Tavşanlı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin afetler mücadele konusundaki algıları, metaforlar aracılığıyla incelenmiştir. Öğrencilerin afetleri yalnızca ani ve yıkıcı olaylar olarak değil, aynı zamanda hazırlık, süreç yönetimi, stratejik düşünce ve toplumsal sorumluluk gerektiren bir olgu olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Bu sonuç, daha önce üniversite öğrencileri üzerine yapılan araştırmalarla büyük ölçüde paralellik göstermektedir. Bununla birlikte, elde edilen bulgular bazı açılardan literatürde vurgulanan sorun alanlarını da görünür kılmaktadır.

Araştırmada yer verilen “savaş”, “kalkan” ve “kılıç ve kalkan” metaforları, afetlerle mücadelenin pasif bir kabullenışten ziyade aktif hazırlık ve direnç gerektiren bir süreç olarak algılandığını gösterir. Bu bulgu, Karasakal (2018, s. 44-56) tarafından üniversite öğrencilerinin afet ve acil durum yönetimine ilişkin genel bilgiye sahip olduklarını, ancak bu bilginin çoğunlukla sistematik eğitimle desteklenmediğini ortaya koyan çalışmayla örtüşmektedir. Benzer biçimde, Taşkapu & Işıkcılık (2025, s. 75-82) tarafından yürütülen araştırmada afet farkındalığının eğitim programları ve ders dışı etkinlikler aracılığıyla artırılabilceği ve üniversitelerin bu süreçte önemli bir rol üstlendiği vurgulanır. “Fırtınada gemi sürmek”, “zamanla yarış” ve “ipin üstünde yürümek” metaforlarıysa afet anının belirsizlik, yüksek risk ve zaman baskısı altında deneyimlenen bir süreç olarak kavrandığını gösterir. Bu sonuç, Magni vd.nin (2019, s. 791-805) öğrencilerin risk algılarına ilişkin bulgularıyla benzerlik göstermekte; çevresel risklerin yeterince tanımlanamaması ve güvenlik algısındaki belirsizliklere işaret etmektedir. Afet anına ilişkin bu belirsizlik algısı, karar verme süreçlerinde zaman faktörünün belirleyici rolünü bir kez daha ortaya koyar.

Araştırmada öne çıkan “zincir” ve “zincirin halkaları” metaforları, afet yönetiminin birbirine bağlı aşamalardan oluşan bütüncül bir yapı olarak değerlendirildiğini gösterir. Bu yaklaşım, bütüncül afet yönetimi anlayışının temel ilkeleriyle uyumludur. Erkin ve Coşkun (2025, s. 196-212) araştırmasında da üniversite öğrencilerinin afetlere ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarını geliştirmek amacıyla disiplinler arası ve sürdürülebilir eğitimlerin gerekliliği vurgulanmış; afet yönetiminin tek boyutlu bir süreç olarak ele alınmasının yetersiz kalacağı belirtilmiştir. Ayrıca Bruxvoort (2012, s. 17-29) tarafından yükseköğretimde afete hazırlık üzerine gerçekleştirilen çalışma, üniversitelerin çoğunlukla geçmiş kriz deneyimlerine odaklandığını ortaya koyarak bu bulguyu desteklemektedir. “Ekip çalışması”, “satranç”, “sigorta” ve “inşaat” metaforlarıysa afetlerle mücadelenin planlama, strateji geliştirme ve kolektif hareket gerektiren bir süreç olarak algılandığını gösterir. Bu durum, Palupi vd.nin (2020, s. 6) dayanıklılık ile psikolojik hazırlık arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğunu ortaya koyan araştırmasıyla paralellik taşır. Benzer şekilde, Grimes vd.nin (2020, s. 14-88) hemşirelik öğrencileri üzerinde yürüttükleri çalışmada, bilgi eksikliklerine rağmen öğrencilerin afet durumlarında görev alma ve katkı sunma konusundaki istekliliklerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada yer alan “sınav”, “hayat”, “geleceğe bırakılan bir miras” ve “insan hakları” metaforları, afetlerin yalnızca fiziksel yıkımla sınırlı görülmediğini; etik, toplumsal ve kuşaklar arası boyutları olan çok yönlü bir olgu şeklinde değerlendirildiğini göstermektedir. Bu sonuç, Ertaş & Atalay (2023, s. 321-335) tarafından uluslararası öğrencilerin doğal afetlere ilişkin kaygılarını inceleyen araştırmada vurgulanan, afetlerin bireylerin yaşam güvenliği ve psikolojik durumları üzerindeki etkilerine dair bulgularla paralellik gösterir. Benzer biçimde, Sözen & Genç (2023, s. 74-81) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da öğrencilerin genel farkındalık düzeylerinin yüksek olmasına karşın hazırlık davranışlarının yeterli olmadığı belirtilmiş; bu durum mevcut araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmüştür.

Tavşanlı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin afetlere ilişkin geliştirdikleri metaforik algılar, hem ulusal hem de uluslararası literatürde yer alan benzer çalışmalarla büyük ölçüde örtüşmektedir. Öğrencilerin afetleri kaçınılmaz ancak etkileri azaltılabilir süreçler olarak değerlendirmeleri, belirli bir afet bilincine sahip olduklarını gösterir. Bununla birlikte, bu bilincin davranışa dönüşebilmesi için üniversitelerde uygulamaya dayalı, sürekliliği olan ve disiplinler arası bir anlayışla yapılandırılmış afet eğitimlerinin sunulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Sonuç

Bu araştırmanın bulguları, öğrencilerin afetleri yalnızca ani ve yıkıcı olaylar şeklinde değil; aynı zamanda hazırlık, süreç yönetimi, stratejik düşünme, toplumsal sorumluluk ve mücadele gerektiren çok boyutlu bir olgu olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Metafor çeşitliliği, afet yönetimine ilişkin algıların bilişsel, duygusal ve toplumsal boyutları kapsadığını ortaya koyar. “Savaş”, “insanın doğaya açtığı savaş”, “kılıç ve kalkanları kuşanmak” ve “kalkan” benzetmeleri, afetlerle mücadelenin pasif bir kabullenışten ziyade aktif direnç ve hazırlık gerektiren bir süreç olarak kavrandığını gösterir. Bu sonuçlar, güncel afet yönetimi yaklaşımlarında öne çıkan risk azaltma ve hazırlık odaklı anlayışla örtüşür. “Fırtınada gemi sürmek”, “zamanla yarış” ve “ipin üstünde yürümek” metaforları ise afet sürecinin belirsizlik ve yüksek risk içeren; hızlı ve doğru karar almayı zorunlu kılan bir yapıya sahip olduğunu ifade eder. Bu durum, afet yönetiminde zaman faktörünün kritik önemine dikkat çeken çalışmalarla paralellik gösterir. Afet yönetimini “zincir” ve “zincirin halkaları” metaforlarıyla açıklamak, sürecin birbirine bağlı aşamalardan oluştuğunu ve herhangi bir aşamada yaşanacak aksaklığın tüm sistemi etkileyebileceğini ortaya koyar. Bu yaklaşım, bütünsel afet yönetimi anlayışıyla uyum içindedir. Ayrıca “ekip çalışması”, “satranç”, “sigorta” ve “inşaat” metaforlarıyla; planlama, strateji geliştirme, önlem alma ve kolektif hareket etmenin afetlerle mücadelede belirleyici bir rol oynadığı vurgulanır.

“Sınav”, “hayat”, “geleceğe bırakılan bir miras” ve “insan hakları” metaforları; afetlerin bireylerin yaşam hakkı, toplumsal adalet ve gelecek kuşaklar üzerindeki etkilerine yönelik bir bilinç düzeyine işaret etmektedir. Bu bakış açısı, afet risklerinin azaltılmasının yalnızca bugünü değil, geleceği de ilgilendiren etik ve toplumsal bir sorumluluk olduğunu gösterir. Türkiye Afet Risk Azaltma Planı’nda da afetlere hazırlık ve risk azaltma çalışmalarının sürdürülebilir kalkınma ve toplumsal güvenlik açısından taşıdığı önem vurgulanmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin afetlere ilişkin geliştirdikleri metaforik algıların çağdaş afet yönetimi literatürüyle büyük ölçüde uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin afetleri kaçınılmaz ancak etkileri azaltılabilir süreçler olarak görmeleri, olumlu bir afet bilincine sahip olduklarını gösterir. Bu doğrultuda, meslek yüksekokullarında afet eğitiminin uygulamalı çalışmalar, senaryo temelli etkinlikler ve disiplinler arası faaliyetlerle desteklenmesi önerilebilir. Ayrıca metafor temelli araştırmaların bireylerin afet algılarını derinlemesine incelemede etkili bir yöntem olduğu ve ileride yapılacak çalışmalara önemli katkılar sunabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD). (2025). *Arama ve kurtarma açıklamalı terimler sözlüğü*. <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>
- Akdur, R. (2000). Afetler ve Afetlerde Sağlık Hizmetleri. *Türkiye sorunlarına çözüm konferansı-3: 21. yüzyılda Türkiye* (s. 41-48). içinde. Ankara Üniversitesi Basımevi: Ankara.
- Alanka, M. (2024). Nitel bir araştırma yöntemi olarak içerik analizi: teorik bir çerçeve. *Kronotop İletişim Dergisi*, 1(1), s. 62-82. <https://izlik.org/JA92LL24LY>
- Avcı, G. (2023). Afet eğitiminde afetlere hazırlık: Üniversite öğrencileriyle tehlike avı. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(1), s. 84-100. 10.35341/afet.1149239
- Bobbitt, M. (2020). Natural disasters: Implications for counselors and counselor educators. *Journal Of Counseling Research And Practice*, s. 59-61.
- Bruvoort, D. (2012). Disaster Preparedness for colleges and universities. *Texas Library Journal*, 6(1), s. 17-29. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23159750/>
- Çan Geleneksel Okçuluk ve Spor Kulübü. (2025). *Tehlike, risk, afet nedir? Bizi bekleyen doğal afetler nelerdir?* Geleneksel Okçuluk ve Spor Kulübü: <https://www.canok.org.tr/haberler/makaleler/tehlike-risk-afet-nedir-bizi-bekleyen-dogal-afetler-nelerdir/>
- Çapar, M., & Ceylan, M. (2022). Durum çalışması ve olgu bilim desenlerinin karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), s. 299. 10.18037/ausbd.1330878
- Ergünay, O. (2007). *Türkiye'nin afet profili. TMMOB afet sempozyumu bildiriler kitabı* (s. 14–18) içinde. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği: Ankara.
- Erkin, Ö., & Coşkun, M. (2025). Bir kamu üniversitesindeki öğrencilerin afetlere ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi: İzmir örneği. *Afet ve Risk Dergisi*, 8(1), s. 196 - 212. 10.1016/j.ijdr.2020.101585
- Ertaş, H., & Atalay, H. (2023). Uluslararası üniversite öğrencilerinin doğal afetlere ilişkin endişeleri: Nitel bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(52), s. 321-335. doi.org/10.52642/susbed.1351407
- Grimes, A., Sparke, V., Rouen, C., & West, C. (2020). Preparedness and resilience of student nurses in northern Queensland, Australia for disasters. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, s. 14–88. 10.1016/j.ijdr.2020.101585
- Gümüş Şekerci, Y., Ayvazoğlu, G., & Çekiç, M. (2023). Üniversite öğrencilerinin temel afet bilinci ve farkındalık düzeylerinin saptanması. *Gümüşhane Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1),s.74–81. 10.37989/gumussagbil.1136227
- Kadioğlu, M. (2011). *Afet yönetimi: Beklenilmeyeni beklemek, en kötüsünü yönetmek*. İstanbul: T.C. Marmara Belediyeler Birliği Yayını.
- Karasakal, N. K. (2018). Üniversite öğrencilerinin afet ve acil durum yönetimi konusundaki farkındalıkları: Kandıra MYO örneği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(1), s. 44-56. <https://izlik.org/ja48bd38sk>
- Koçak, A., & Arun, Ö. (2013). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim Dergisi*, s. 21-28. 10.18094/Si.51496
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. London: University of Chicago Press.
- Lovekamp, W. (2008). College student disaster preparedness. *Faculty Research and Creative Activity*, 26(2), s. 70-90. https://thekeep.eiu.edu/sociology_fac/68/
- Magni, M., Pescaroli, G., & Bartolucci, A. (2019). Factors influencing university students' accommodation choices: Risk perception, safety and vulnerability. *Journal of Housing and the Built Environment*, s. 791–805. 10.1007/s10901-019-09675-x
- Marangoz, M., & İzgi, Ç. (2023). Doğal afetlerin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler bağlamında girişimciler açısından değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, Cilt, 24*(52), s. 1-30. <https://izlik.org/JA87HY87XX/>
- Metin, O., & Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), s. 273. 10.18037/ausbd.1227356
- Mian, H., Guo-Hua, Y., Shuo, L., Bin, W., Pi-Peng, L., & Orlov, N. (2025). Risk management in disasters. *In Disaster Management in the digital age and emerging technologies*. (s. 109–122). Folium Publishing Company. London, UK.

- Miles, M., & Huberman, A. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. California USA: Sage Publications.
- Öztürk, C., Traş, Z., Acar, Ç., Oğuz, Ş., & Yakıcı, H. (2025). Öğretim üyelerinin kalite ve akreditasyon sürecine ilişkin algılarının metafor analizi aracılığıyla incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 15(1), s. 424-425. 10.53478/yuksekogretim.1383181
- Palupi, L., & Himawan, M. (2020). A relationship between resilience and psychological preparedness for disaster among Airlangga University Health Faculty students. *E3S Web of Conferences*, 6(202). 10.1051/e3sconf/202020212025
- Platt, S., Carpenter, O., Mahdavian, F., & Coburn, A. (2025). Disaster recovery – evidence from 100 natural disasters. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, s. 1-18. 10.1016/j.ijdrr.2025.105764
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), s. 421-455. <https://izlik.org/JA44HY53YL>
- Sözen, E., & Genç, M. (2023). Üniversite öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ve sürdürülebilir deprem farkındalıkları arasındaki ilişkinin araştırılması. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 5(2), s. 148–165. 10.46464/tdad.1288571
- Taşkapu, H., & Işıkcılık, F. (2025). Üniversite öğrencilerinin afet risk algısı düzeylerinin incelenmesi. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 7(1), s. 75–82. 10.46464/tdad.1585729
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction. (2015). *Sendai framework for disaster risk reduction 2015-2030*. Geneva, Switzerland: United Nations.
- Worsnop, C., & Vogel, K. (2024). The “disaster business”: Natural disasters and human trafficking. *Studies in Conflict & Terrorism*, s. 24.